

EL MUNTATGE

El material de les filmacions, les preses ha de ser seleccionat i ordenat per a crear tota una narració. Aquest procés és el procés de muntatge quan es relacionen els fragments, es combinen. Muntar implica construir una seqüència, crear relacions entre les diferents imatges, donar forma narrativa a la seqüència, donar-li un sentit. El muntatge és un dels elements claus de les produccions audiovisuals. Un dels elements que permet experimentar i buscar noves vies de creació per a construir una seqüència narrativa a partir d'imatges en moviment i sons. El muntatge es realitza en diferents fases:

Fases del muntatge:

- Seleccionar preses més adients per a cada seqüència que es pretén realitzar.
- Decidir la seva longitud que implicarà el ritme i durada de cada pla.
- Ordenar les preses i enganxar-les.
- Combinar les imatges amb la banda sonora.

Materials:

Al llarg del temps s'ha utilitzat una taula de muntatge amb una moviola. Es tallava i s'empalmava la cinta físicament. Ara el muntatge es fa digitalment amb l'ordinador, fet que permet molta precisió en els talls i les transicions d'un pla a un altre. També possibilita guardar sempre les preses originals, refer constantment el muntatge i visionar instantàniament el que s'ha muntat.

Una mica d'història

-Als inicis del cinema la presa era única i fixa. La càmera, com en el seient d'una platea de teatre, observava tota l'acció sense talls ni interrupcions.

-Poc a poc això anà canviant i es començaren a intercalar fragments de diferents escenaris per a exemplar la narrativitat del relat visual.

-Meliès ja ens va ensenyar diferents escenaris per a explicar les seves històries, com el viatge a la lluna, o també deturà la càmera per a tornar-la a engegar uns segons després i realitzar una de les seves desaparicions a través de la màgia del cinema. Però totes elles eren tan sols l'enllaçament de situacions que variaven d'escenari des d'una visió sempre formal, com els diferents actes d'una obra de teatre.

-No serà fins uns anys després que el cinema es despulla de la seva herència teatral i passa a adquirir més identitat com a llenguatge.

-Serà el nord-americà Griffith que començarà a adoptar diferents punts de vista d'una mateixa situació i muntarà diferents preses trencant la linealitat i establint discontinuïtats en el temps i en l'espai, amb els flash-backs que utilitzà. Al 1911 a Enoch Arden Griffith posa dos plans consecutius amb un contingut completament diferent que sols es feien comprensibles amb la relació que creava l'espectador. S'inicia així el camí de descoberta del llenguatge cinematogràfic i de les seves possibilitats expressives.

-Es comencen a veure les possibilitats narratives del muntatge, de les múltiples possibilitats de la relació entre imatges. Per exemple la inclusió de mirades subjectives dins d'una escena, etc. El cinema no feia res més que adoptar les discontinuïtats ja presenta en la literatura el salts espacio-temporals que aquesta fa.

-Potser podem afirmar que el cinema com a llenguatge comença part de la seva història en aquest punt i no tan sols en la possibilitat tècnica que feu possible la primera projecció d'imatges.

-Però per a què ens servirà el muntatge? Com s'utilitzarà? Amb quines finalitats?

-Les possibilitats del muntatge són infinites però al llarg de la història s'han anat establint pautes, maneres d'utilitzar-lo en les creacions, fins i tot fórmules per a aplicar en certes situacions. Dels molts experiment, unes determinades tipologies han perdurat al llarg del temps, tot i que a vegades no foren acceptades en el seu moment.

-Als anys 20, els cineastes soviètics, veuen el gran paper creador del muntatge i exploren diferents maneres de realitzar-lo. Maneres aquestes que com hem esmentat, han perdurat al llarg de la història:

Lev Kuletxov va ser un dels realitzadors que va contribuir a aquesta investigació.

-El muntatge pot crear un espai filmic inexistent a la realitat 'paisatge inexistent'

-Pot relacionar coses dispars i fer-les entendre com una mateixa, per exemple parts del cos de diferents dones per a fer entendre que és la mateixa.

-Pot també crear sensacions i expressions, o pot atribuir i canviar significats d'algunes coses, per exemple veure la cara d'un home i després veure o un plat de sopa, o una nena, o un cadàver. En cada una d'elles el primer personatge sembla que tingui expressions diferents.

Dziga Vertov 1919 'estudi experimental'

En el film La batalla davant de Tsartín desenvolupa la seva tasca creativa però també teòrica sobre el cinema, els manifestos del "cine-ull" (dient que el muntatge organitza un temps i un espai específics).

Realitza films amb trossos de pel·lícules rodats per a d'altres realitzadors, ajunta diferents llocs i diferents espais, tria i munta, dóna forma artística.

(com els pintors cubistes amb els seus collages, els fotomuntatges dadaistes o fins i tot el simultaneisme literari)

Eisenstein. També experimenta amb associacions d'imatges dispars, creant allò que s'anomenarà el Muntatge Intel·lectual. Per exemple a la pel·lícula Octubre (1927)

-A partir d'aquest moment les experimentacions han estat moltes, però podem dir que aquest fou el moment on s'estableixen els elements bàsics del muntatge i s'obra la possibilitat de la seva experimentació.

EL MUNTATGE ESTRUCTURADOR DE LA NARRACIÓ

El muntatge no és res més que la combinació d'imatges i sons. Imatges i sons que representen o ens mostren un determinat lloc o cosa i que apareixeran un temps determinat en pantalla. De fet el muntatge és un joc entre l'espai i el temps. Agafem elements que pertanyen a diferents llocs i moments i els estructuram atribuint-los un sentit temporal. Això permet construir la narració, fer que els fets avancin en el temps seguint una sèrie de paràmetres determinats pel muntatge.

Tipus de muntatge

Tot i que les possibilitats del muntatge són moltes i diverses i que existeixen moltes categories de classificació, indiquem aquí un seguit de relacions bàsiques que es poden establir entre plans a través del muntatge. Algunes d'elles s'apliquen per convencions ja establertes que el públic és capaç d'interpretar fàcilment. En tots els casos es construeix la narració utilitzant de manera diferent els paràmetres espacials i temporals determinats pels plans. Aquestes relacions són:

-Muntatge continu: Es parla de muntatge continu quan es fa una reconstrucció en temps real d'una acció a partir de diferents plans, sense que hi hagi un gran espai temporal entre un i altre pla. Tots els plans ens mostren progressivament el mateix lloc en el mateix moment.

-De muntatge discontinu. Quan el temps real és reduït mitjançant el-lipsis. La seqüència de plans no ens mostra detalladament una acció sinó que ens mostra imatges separades en el temps. La relació que es pugui establir entre aquestes determinarà el significat de la narració.

-Muntatge en paral·lel: quan s'alternen accions diverses. Les accions es donen sentit mútuament, són comparades i una determina l'altra.

-Muntatge altern: quan s'alternen accions que s'esdevenen al mateix moment i que en molts casos solen confluir al final de la seqüència.

-Flashback: s'utilitza el terme anglès quan parlem de la utilització d'un pla que suposa tornar enrera en el temps. Parlem de fowardback quan el pla es trasllada a un temps futur allunya de l'acció que se'ns explica.

-Muntatge d'anticipació: es parla d'anticipació quan sobre un pla s'encavalquen diàlegs, música o sons del següent pla.

-Muntatge rítmic: el muntatge pot manipular el ritme i jugar amb l'acceleració o l'alentiment d'un esdeveniment segons la sensació que es vulgui donar.

-Muntatge de síntesi: en el muntatge de síntesi es fa una compressió del pas del temps. Amb pocs plans hem passat d'un temps present a un futur força llunyà a partir del qual continuarà la narració.

-De muntatge ideològic. En aquest cas no hi ha una relació de continuïtat física, temporal o espacial. La relació entre els plans és intel·lectual. Es juxtaposa un pla en una seqüència que no té aparentment res a veure amb la situació que es desenvolupa. Aquest pla actua metafòricament, vol ampliar, suggerir o remarcar alguna idea de la situació que se'ns està presentant. Aquesta relació no s'utilitza per a una finalitat narrativa sinó que el seu valor és expressiu. S'aconsegueix una significació afegida.

Funcions del muntatge

-Generalment el muntatge serveix per adonar coherència narrativa. Ell mateix construeix la narració.

-El muntatge pot traslladar-nos en el temps i en l'espai.

-També pot estar al servei de l'expressió dramàtica, pot fer avançar, deturant, allargant o ometre una part d'una situació amb finalitat emotives i expressives.

-També pot haver-hi una intenció més explicativa o descriptiva de l'ús del muntatge.

-Pot generar relacions de caràcter simbòlic, a fi de completar o donar explicació a quelcom.

-El muntatge pot produir relacions visuals entre imatges consecutives.

-El muntatge pot també crear relacions que mai no han existit. Pot inventar llocs fets de fragments d'altres i fins i tot personatges.

-Pot modificar tot el significat d'una acció en un instant per tal de crear tensió, comicitat, terror...

-Donar èmfasi a una informació o ometre-la.